



▲ Petr Jaroš v místnosti, kde jsou umístěny inkubátory

Petr a Monika Jarošovi, Říčany u Brna

Přes deset let se už věnují chovu amazoňanů a za tu dobu sestavili velkou kolekci zajímavých druhů, mezi nimiž vynikají „mexičtí“ amazoňané žlutolící s charakteristickou červenou maskou. Manželé Jarošovi z Říčany u Brna si je dovezli od několika evropských chovatelů a dva roky se jim je už daří rozmnožovat. K tomu si ponechávají původní kolekci australských papoušků, několik afrických druhů, letos dokončili speciální pavilon určený pouze amazónkům a po pěti letech se jim poprvé podařilo odchovat mládě od kakadu tenkozobých.

Kdy jste začali s chovem papoušků v Říčanech u Brna?

V roce 2002. Dva roky předtím jsme koupili pozemek se statkem a celé ty dva roky jsme je upravovali, abychom se mohli vůbec nastěhovat. V roce 2002 jsme zprovoznili první pavilon pro australské papoušky.

Proč jste se potom začali specializovat zrovna na amazoňany? Neviděli jste u vás žádné ary, ti jsou teď hodně populární.

Petr Jaroš: Měli jsme dva páry arů. Nechce je manželka, protože k nim nepřilnula. Také musíme respektovat fakt, že žijeme v zástavbě rodinných domů a ara podle mě potřebuje dost místa, aby jako pták vynikl. To znamená voliéry minimálně dva metry široké a osm metrů dlouhé, potom je to ara v kondici, vylétaný, s krásným

peřím, množící se. V okamžiku, kdy bych se začal věnovat chovu arů, měl bych místo sta voliér jen třicet a nemohl bych papoušky pouštět ven, protože by mě sousedi „sežrali“. Museli jsme si tedy racionálně vyhodnotit, co u nás můžeme chovat. Chceme ptákům dát to, co mají mít, adekvátní velikost voliér a tomu musíme přizpůsobit i druhy ptáků, které chováme.

Kolik ptáků vlastně chováte? Viděli jste desítky amazoňanů a amazónků, australské i africké papoušky...

Napočítali jsme 57 druhů papoušků, včetně australských. Celkem přes 250 ptáků.

Je sympatické, že jste si ponechal i australské papoušky, když jste začal s amazoňany. To mnoho chovatelů nedělá.

Neutekl jsem od nich a ani neuteču. Je to pro mě nostalgie, ale pořád se mi ti ptáci líbí. I u australských druhů je v dnešní době složité najít špičkové ptáky. Protože existuje papoušek kouřový a vedle něj papoušek kouřový, který se s ním vůbec nedá srovnávat. A to nepočítám mutace, které ze zásady nechovám. V ptácích jsou velké kvalitativní rozdíly. I u australských papoušků platí, že pokud chce mít člověk hezké ptáky a špičkový chov, dá to spoustu práce. Není to jenom o druhu, ale i o jedinci.

Proč se nevěnujete barevným mutacím?

Podle mě to je degradace chovatelství. Mám na ně úplně opačný názor než

všichni ostatní. Valná většina chovatelů dělá mutace kvůli honbě za rychlým ziskem a ne proto, že se jim to líbí, protože na mutačních ptácích není nic krásného. Podle mě není nic hezkého na tom, že nedokážete od sebe rozeznat mutačního agapornise škraboškového od mutačního agapornise fischerova. Mutace se už tak prolínají, že často nepoznáte, zda jde o neofému tyrkysovou nebo modrohla-vou. Na mutacích mě štvě, že je lidi dělají jenom pro peníze. Typickým příkladem poslední doby jsou modří kakariki rudočelí nebo mnišci, kdy všichni chovatelé, kteří měli krásné australské papoušky a jezdil jsem za nimi, najednou dali všechno pryč, a vrhli se na mutační mnišky: žluté, modré, takové, makové... Pak vám řeknou, že pár jim udělá ročně šest mláďat a jedno stojí osm tisíc. Přitom dnes už těžko narazíte na nemutační rosely žlutolící, penanty, neofémy, kakariky... To mi na tom vadí. A dál mi vadí genová degradace při chovu mutací. Když se vrátím ke svému mládí, začínal jsem s kakariki rudočelými, a v té době byl tento papoušek velký jako rozela penant – nemutační, přírodní. Dnes je velký jako andulka. To je strašné. A to se týká všech ptáků. I mnišků. Když jsem před 20 lety pracoval v zoologické zahradě, měli tam obrovskou kolonii přírodních mnišků a mnišek měřil 30 cm. Byl to obrovský mohutný pták. A teď? To ani nelze komentovat.

Kdy jste vlastně začal s chovem?

V osmi letech. Může za to můj strýc. Když jsem byl na prázdninách u babičky, nenapadlo ho nic chytřejšího, než mě potěšit a dát mi bednovou klec s dvěma chůvičkami. Tak to začalo.

Takže jste se ze začátku věnoval drobným exotům?

Ne, kromě těch dvou chůviček jsem pak měl andulky, po nich neofémy a po nich už kakariki. Po nich přišli australské papoušky, celý rod *Polytelis*: papoušci nádherní, kouřoví, princezky. Potom už nastala doba, kdy sem začal pan Šimon vozit ve velkém amazoňany a byli cenově dostupní. Tak jsem začal oranžovokřídlymi, pomoučenými a dalšími. Ale nikdy se mi nepodařilo tyto ptáky z dovozu rozmnožit. Ale číchl jsem k amazoňanům a už mi to zůstalo.

Proč zrovna amazoňani?

Líbí se mi. A taky tolik nekřičí. Jejich hlasový projev je omezený, zakřičí si ráno a večer a v době toku, ale během dne je klid. U nás je to opravdu dané polohou chovného zařízení, museli jsme

volit druhy, které nejsou tak hlučné. I tak jsme museli slíbit panu starostovi, že o víkendech budeme ptáky vypouštět do venkovních výletů až v deset hodin dopoledne. Ale funguje to, zvykli jsme si. Amazoňani jsou velcí, majestátní ptáci, kontaktní, příjemní. Navíc je jich hodně druhů, takže člověk má pořád nějaké nové cíle, kam by mohl jít dál.

Jakého odchovu si u amazoňanů nejvíce ceníte? Co momentálně považujete za vrchol vaší dosavadní chovatelské kariéry?

Za svůj vrchol zatím považuji odchov amazoňanů tukumanských. Není to úplně běžný amazoňan, strašně těžko se množí. Je to o výživě v době hnízdění, na což jsme přišli postupně a poradili nám i někteří chovatelé, kteří nejsou sobečtí a jsou ochotni poradit. A proto se to podařilo.

V čem je u amazoňanů tukumanských největší problém? V agresivitě samců?

Ano. Je to jako u amazónků, samci potřebují v době, kdy samice sedí na vejcích, zredukovat stravu a nechat je jenom na suché zrnině a na jablku a mrkvi. Jinak rozbijí vejce, protože pořád lezou za samicí a chtějí se pářit, chtějí ji krmit a vybuzují ji k nějaké aktivitě. Chvilí nám to trvalo, než jsme na to přišli, protože u ostatních amazoňanů můžete krmit pořád dál stejně, jenom vysadíte vaječnou míchanici a nebo klíčenou směs, ale krmíte pestře, a bez problémů dojde k odchovu.

Zaujalo nás, že kromě amazoňanů máte také kompletní kolekci amazónků.

Rod *Pionites* mám v podstatě kompletní, u rodu *Pionus* rozhodně nemám všechno a chováme i zástupce rodu *Pionopsitta*. Beru to jako sbírku papoušků, chci mít co nejuplněnější kolekci. Proto třeba jeden kompletní pavilon věnuji jenom amazónkům, nejsou tam ptáci na přeskáčku.

A správně tam mezi nimi máte amazoňany žlutobřiché, kteří jsou nově taxonomicky řazeni mezi amazónky.

To jsem se dočetl v Nové EXOTĚ, že se teď jmenuje amazonek Riberiův (nebo žlutobřichý) a hned jsem šel, chytl jsem je a strčil je do pavilonu k amazónkům (smích).

Mít amazónky pohromadě je asi praktické i kvůli stravě, dáváte všem stejné krmivo? A liší se nějak krmné dávky amazónků a amazoňanů?

Krmíme rozdílně v tom, že amazónci mají obecně stravu o dost měkčí než amazoňani. Mají o hodně méně zrnin a o hodně víc klíčeného a hlavně o hodně víc luštěnin.



▲ Tokajcí pár amazoňanů žlutolících tzv. mexické formy

A ty vaříte?

Máčíme je i vaříme, klíčíme... Pokaždé jinak. Není to pořád stejné. Jídelníček pro papoušky máme sestavený tak, že každý den dostávají něco jiného, a ještě to není v pravidelné dny, takže se ptáci nemohou naučit jako děti ve školní jídelně, že jsou v úterý plíčka, tak nepůjdou na oběd. Mají to pokaždé jinak a osvědčilo se to. Krmná dávka je taková, že ráno jsou misky prázdné.

Krmíte jednou nebo dvakrát denně?

Krmíme v zásadě jednou denně. V době odchovu mláďat ráno jdeme projít chov a automaticky jdeme s miskou, a ptáci, kteří krmí mláďata, dostanou hned do toho starého vyžraného žrádla vaječnou míchanici, trochu ovoce a klíčeného zrní. Aby mohli hned krmit mladé. Pak si v klidu připravíme krmení pro všechny ostatní a dojde k nakrmení všech zvířat. Těm, co krmí mláďata, potom vyčistíme a vyměníme misky. A potom odpoledne se dosypává „hyperžroutům“, což jsou ptáci, kteří krmí mladé, a eklekti, které krmíme jenom ovocem a měkkou stravou, protože těm toho dáváme v jedné krmné dávce méně, aby se to v teple nezkažilo. Odpoledne tedy mají druhou várku.

Zrnnové směsi si mícháte sám, nebo kupujete nějakou průmyslovou značku?

Nemíchám si, kupujeme různé směsi od Avicentry. Jsme s nimi spokojeni. Mají veliký výběr, pro velké papoušky tři druhy směsí, speciální směs pro africké papoušky, nakličovací směsi pro tři druhy papoušků – pro amazoňany i australské papoušky zvlášť. A když si vymyslíte něco jiného, pan Chládek je

schopen vám namíchat směs bez slunečnice, jakou chcete. Je to úplně čisté.

Takže je srovnatelná se zahraniční konkurencí?

Ano, opravdu. Mají nové stroje, je to nově udělané a je to perfektní. Nemám s tím vůbec žádný problém. Pamatuji se, že dříve byl u různých výrobců problém s prašností, ale ten teď u Avicentry není. Navíc Avicentra sídlí kousek od nás, takže se nám vyplatí nakupovat u nich.

Při prohlídce voliér jste nám říkal, že jste si pořídili tři velké mrazáky na sezónní krmivo, čím vším je zaplňujete?

Bobulovinami. Všechny tři mrazáky jsou plné hlouhu, šípků, jeřabin, aronií a dalších bobulí, kterými krmíme celoročně. Zamrazení jim nevádí a máme jich velkou spotřebu. Je to dobré...

Kukuřici v mléčné zralosti nezamrazujete?

Nezamrazujeme, kupujeme ji mraženou z obchodu. Mám strach z toho, že kdybych ji nasbíral na poli, mohla by být něčím ošetřená. Jednou jsem si tím už prošel, že jsem si takto otrávil ptáky. Zemědělci kukuřici před silážováním něčím postříkali... Už tomu tedy nevěřím a kupuji kukuřici určenou pro lidi, zamraženou v pytlících po půl kile. Vždycky jeden rozmrazíme a celý hned zkrmíme. Myslím si, že to má stejnou nutriční hodnotu jako klasy nasbírané na poli.

Vaječnou míchanici si děláte klasickou sami? Nekupujete průmyslovou?

Ano, děláme si vlastní, z vajíček od našich slepic. Vejce postrouháme na struhadle, přidáme tvaroh na strouhání, strouhanku a směs pro hmyzožravé ptáky. Průmyslové směsi nedáváme.



▲ Příprava krmení



▲ Manželé Jarošovi se specializují na amazoňany žlutolící tzv. mexické formy – detail hlavy dospělého jedince



▲ Chladicí skříň na ovoce a zeleninu



▲ Krmné vozíky



▲ Nakličování



▲ Pár amazoňanů červenočelých



▲ Mládě amazoňana žlutolícího tzv. mexické formy



▲ Detail hlavy mláděte amazoňana haitského

Máme pochybnosti o tom, co v nich je. Razím názor, že by ptáci neměli žrát masokostní moučku.

To samé jste nám říkal o granulích...

Ano, opravdu si myslím, že obarvenou masokostní moučku voňavou po banánu by papoušci žrát nemuseli. A tu vůni nezpůsobí banán, ale dobrý chemik. Takže prostě ne. Mám tento ortodoxní názor, netajím se jím.

Takže asi nepoužíváte ani žádné vitamínové přípravky.

Používáme pouze dva vitaminové komplexy. Jednou za čas dáváme do vody Promotor a Complejo. Před hnízděním a potom v době přepečování. A do vaječné míchanice aplikujeme vápník, před snáškou a potom na konci roku, ale tak, že si nastrouháme sépiové kosti, které si necháváme dovážet. Není to prostě nějaký koupený prostředek s vápníkem, ale poctivě strouháme sépiové kosti na prášek a buď ho dáváme do vaječné míchanice, nebo jím „pocukujeme“ ovoce a zeleninu. To je nejlepší varianta.

Clay bloky, tedy minerální kameny, papouškům nedáváte?

Petr Jaroš: Ne, ty tedy ne. Máme svůj systém, který dobře funguje. Nechceme si nic usnadňovat.

Monika Jarošová: Když je jiná možnost, proč volit chemickou cestu?

Petr Jaroš: Nekupujeme třeba ani mraženou zeleninovou směs určenou do polévky a nekrmíme jí papoušky, jako to dělají někteří chovatelé, co si chtějí usnadnit práci s krájením čerstvé zeleniny. Zmraženou kupujeme jenom kukuřici, jinak všechno pořizujeme čerstvé a poctivě to krájíme začerstva.

Viděli jsme, že máte speciální kuchyňku pro přípravu krmiva pro papoušky. Jak dlouho jim připravujete krmení?

Dvě hodiny ve dvou lidech. Je to poctivá ranní dvouhodinovka.

Když říkáte ranní práce, v kolik hodin tedy začínáte krmit?

Příprava začíná od šesté ráno, krmíme od osmé až deváté. V létě někdy začínáme už o půl šesté.

Tak to už jste jako takové malé zemědělské družstvo.

Ano, ale musíme přiznat, že to neděláme úplně sami, máme občas na výpomoc obětavé brigádníky. Zapálené mladé chovatele. Sami bychom se z toho asi zbláznili. Oba máme svoji vlastní práci, chov papoušků nás neživí, je to pro nás koníček. Odpovídá tomu i skladba chovaných ptáků. Kdybychom chtěli mít komerční chov, měli bychom jenom ptáky, kteří vydělávají peníze a kteří jsou populární. My ale máme sbírku druhů, ucelenou řadu. Mám-li amazoňany žlutolící, snažím se mít mexické, nominátní, salvini, ekvádorské. Dřív jsem měl i diademu – dnes amazoňana členkového – tu teď nemám, ale chtěl bych si ji znovu pořídit. Tímhle směrem chceme jít.

Nakousnul jste mexickou formu amazoňana žlutolícího, pro kterou je charakteristická červená barva na lících. Na tyto ptáky se specializujete. Jak jste se k nim dostali?

Ukázal mi ho na fotce a první ptáky zprostředkoval Petr Střecha. Ten mě „nakontaktoval“ na chovatele v Itálii, odkud jsem si dovezl první ptáky. Strašlivě mě to uchvátilo, protože jde o nádherné papoušky. A pak už jsem šmejdil po internetu, volal a mailoval, kontaktoval a jezdil, až jsem projezdil půl Evropy a dal dohromady tři naprosto nepřibuzné páry. Co kus, to jiná linie. Ani jeden z nich není ze stejného chovu. Samozřejmě jsme měli nějaký úhyn v karanténě, takže to nebylo tak, že bych dovezl jenom

šest ptáků a všichni přežili. Odchováváme je již druhým rokem.

Je o ně zájem?

U nás ne.

Jak moc je mexická forma amazoňana žlutolícího rozšířená mezi evropskými chovateli? Je těžké ji sehnat?

Žlutolící amazoňany s trochu červeným zbarvením seženete a všichni tomu říkají, že to je normální amazoňan žlutolící. Ale ti hodně červení nejsou moc rozšíření. Má je pár chovatelů v Evropě. Mezi lidmi není moc známé, jakou má tento pták hodnotu. Letos jsem u nás poprvé inzeroval mláďata, ozval se mi jeden jediný chovatel, který se zeptal na cenu, a když jsem mu ji napsal – 1680 euro za samici a 1300 euro za samce, tedy asi 3000 euro za pár – odepsal mi, že jsem blázen. Že amazoňan žlutolící stojí 8000 korun a jak si můžu dovolit říct za pár těchto ptáků 100 tisíc. Ale je to tak, cena těchto ptáků v Evropě je taková. Potom jsem ty samé ptáky inzeroval v zahraničí a ptáci jsou rozebráni.

A viděl ten český chovatel fotografie těch ptáků?

Ano, máme vlastní webové stránky a tam věnujeme mexickým amazoňanům žlutolícím samostatný oddíl. Tím, že jsem je inzeroval v zahraničí, ozvalo se mi hodně chovatelů, takže s odbytem by neměl být problém. Sami si necháváme do chovu dvě letos odchované samičky, jinak jsou všechna mláďata pryč a máme už zájemce na příští rok. Doufejme tedy, že se příští rok rozmnoží i třetí pár, zatím nám odchovávají dva páry.

Takže máte tři páry a necháváte si dvě samice, čili celkem plánujete pět párů „mexických“ amazoňanů žlutolících?

Ne, chci vyměnit s jedním chovatelem z Francie jednu samičku za samce. Ještě nevím, jak to provedeme, protože ten


Floria
VÝSTAVIŠTĚ KROMĚŘÍŽ

NOVĚ
na výstavišti
Floria

Zveme vás na nově vznikající prodejní výstavy **drobného zvířectva a okrasného ptactva** na výstavišti Floria v Kroměříži, které se budou konat vždy **každou 3. neděli v měsíci.**

www.vystavistefloria.cz

18. 10. 2015
Každou 3 neděli v měsíci





▲ Pohled na část chovatelského zařízení určené pro amazoňany



▲ Účelně a jednoduše řešený krmný pult



▲ Amazoňan černouchý – dospělý samec

chovatel bydlí opravdu hodně daleko. Občas ale vozí ptáky do Rakouska, takže se možná domluvíme, že se sejdeme na půl cesty. Samec bude opět z naprosto nové krevní linie a tím složíme čtvrtý pár. Tím bychom to u „mexických“ završili.

Viděli jsme u vás i kakadu tenkozobé. Jak se vám daří s nimi?

Máme je dlouho, asi pět. Pořád jsme s nimi laborovali, zda je dát do velké voliéry, nebo do malé, zda jim dát velkou nebo malou budku, kmenovou, prkennou... A vždycky to dopadlo tak, že se ptáci na jaře rozpeřili. Nejprve to vypadalo, že by se mohlo něco dít, a pak se rozpeřili a nebylo nic. A pak mi jeden holandský chovatel poradil, ať se nebojím nechat je přes zimu „zmrznout“, že to je „Big Corella“, australský papoušek. Tam jsme je dali mezi australské papoušky, i když se mi do toho moc nechtělo, protože to přeci jenom není obyčejný pták, a hned druhý rok poté, co jsme to udělali, se nám rozmnožili. Letos se nám podařilo odchovat jedno mládě ze dvou oplozených vajec. Jedno vejce ptáci rozbili, druhé jsme odebrali a inkubovali uměle. Specialisté na kakadu nám potvrdili, že u tenkozobých je běžné, že rodiče vejce rozbíjí. Odchovali jsme krásného ptáka, který byl shodou okolností samice. Den po podání inzerátu byl pryč, šel k chovateli v Česku, který se věnuje kakaduům, tedy do chovu. Na domácího mazlíčka bych ji neprodal. To by byla škoda. Ptáky, kterých je chovatelský nedostatek, na miláčky neprodáváme.

Ale část papoušků dokrmujete ručně na domácí mazlíčky. Jak to tedy máte rozdělené?

Je to tak, že některé druhy amazoňanů, které jsou na odbyt a o které je zájem z hlediska domácích mazlíčků, tedy amazoňany surinamské, modročelé, venezuelské, ale máme i žaky, jdou po dokrmování z odstavných voliér, které máme v domě vedle kuchyně pro papoušky, už k budoucím majitelům. Aby nezdivočeli. A pak jsou ptáci, kteří jsou určeni do chovu, ale to se dostáváme k otázce, zda je ručně dokrmený pták vhodný do chovu nebo ne. Ono je to o tom, jak se s ním následně zachází. Ptáky určené do chovu dáváme do velké společné voliéry, kde je třeba dvacet amazoňanů, a těch ptáků si nikdo nevyšmává. Prostě dostanou nažrat a žijí si tam svým vlastním životem, můžou létat, můžou se vzájemně hašteřit, můžou si ukazovat, kdo

je silnější, kdo je dominantní, kdo není dominantní, prostě žijí klasickým hejnovým životem a jejich kontakt s člověkem je omezený. Ve výsledku jsou z nich tedy ptáci, kteří jsou vhodní do chovu, ale nejsou divocí. Nejsou to stresoví ptáci. To znamená, že je pak můžete mít ve voliére, kde s nimi můžete normálně fungovat, můžete v té voliére chodit, aniž by se ti ptáci umlátili o pletivo a okénka, ale mají přirozené instinkty.

Viděli jsme u vás v jedné voliére „zaslouženého“ samce amazoňana, kterému říkáte „táta socializátor“: Co to je zač?

Máme starého samce amazoňana modrolícího, ke kterému nemáme samici. Je to obrovský, ale nekonfliktní a hodný pták. Máme ho ve voliére společně s mladými amazoňany a on je sebou vodí. Jde ven, oni jdou za ním, jde dovnitř, oni za ním, jde žrát, oni také. A nechává je být, a prostě je všechno naučí. Ale samozřejmě, když jsou mladí odrzlí, ukáže jim, kdo je tam pánem. Ale ne tak, že by je honil, zkrátka si zjedná respekt.

Bavili jsme se o ručním odchovu, jak často necháváte mláďata odchovat přirozeně pod rodiči? Co rozhoduje o tom, že zvolíte právě ruční odchov?

Rozhoduje o tom zkušenost s daným párem. Neděláme to tak, že bychom apriori všem brali první snůšku a nutili je k další. Páry, které jsou schopny samy odchovat, necháváme odchovávat samotné. Ale máme páry, o kterých víme, že už zničily snůšku, nebo máme pár amazoňanů modrobradých orinockých, který oštípe mláďatům drápky, takže to jsou potom v podstatě bezcenní ptáci, tak u těchto ptáků je jasně dané, že se nedělá další pokus. Ono by se tím nic nezměnilo. Když to udělají jednou, je to tak už pořád, takže jim odebíráme vejce. Inkubujeme je uměle.

V papouščí odchovně máte soustavu inkubátorů a promyšlenou proceduru ručního odchovu. Jak to probíhá? Dáte vajíčko do inkubátoru a ono pak putuje dál?

Dáme vajíčko do líhne, kde je nastavena nějaká teplota. Musím říci, že to je kompromisní teplota mezi rozptylem druhů ptáků, které chováme. Vzhledem k tomu, že odchováme hlavně amazoňany a amazónky, je to nastavené na ně. Potom máme druhou dolíheň, kde je diametrálně zvýšená vlhkost a o dvě desetiny stupně snížená teplota. Vajíčka tam putují zhruba tři dny před líhnutím.

Jaká je tedy teplota v líhni před líhnutím?

36,8 °C. S tím, že je v ní 70 až 80% vlhkost. Na inkubaci je teplota 37,1 °C. Po vylíhnutí bývají mláďata v dolíhni zhruba dvě hodiny, než úplně oschnou a pak se dávají do inkubátoru, kde je vlhkost snížená zhruba na 60% a teplota 36,8 °C. Potom jdou řadou inkubátorů, kde se postupně snižuje teplota.

Jak často mláďata krmíte? I přes noc?

Petr Jaroš: Do zhruba pěti dnů věku mláďe krmíme i přes noc. Vycházím z logického úsudku, že i v přírodě samička u takto malých mláďat má ve voleti a žaludku dostatečnou zásobu potravy, aby je mohla v noci nakrmit. Později, když jsou větší, už to není možné, protože nemá z čeho. To znamená, že do pěti dnů je opravdu krmíme v rozmezí hodiny a půl po tři hodiny podle stáří. Ale po těch pěti dnech bývá poslední krmení o půlnoci a další až v šest hodin ráno. A pak zase podle stáří je poslední krmení třeba v osm hodin večer a pak ráno v šest. Záleží také na obsahu volete. K tomuto systému jsme dospěli vlastním logickým úsudkem a zatím se nám nestalo, že by nám mláďe uhynulo z důvodu dehydratace nebo hladu.

Monika Jarošová: On je tam taky rozdíl u těch, co jsou pod rodiči, protože ti je krmí úplně hustou směsí potravy. Když odeberete čerstvě nakrmené mláďe, má tak plné vole, že potravu tráví půl dne. Kdežto u dokrmovací směsi je dost velký podíl vody a je tedy natrávená mnohem dříve.

Jakou značku dokrmovacích směsí používáte?

ZuPreem.

Když odchováte mláďata pod rodiči, nemají některé páry snahu mladým sundávat kroužky?

U ptáků, kteří to někdy udělali a poškodili nožičky mláďatům, o tom víme, a mláďata jim odebereme v době kroužkování. Jsou tedy tři pohledy: jedna věc je odběr vejce a umělá inkubace celkově, druhá věc je odběr mláďete v době kroužkování, a nebo je necháme, mláďata okroužkujeme a všechno to funguje. Záleží pár od páru.

Máte poměrně rozlehlé chovné zařízení, kolik voliér vlastně čítá?

Když budu počítat i klece v odchovně a karanténě, kam dáváme ptáky, když koupíme nové jedince a tráví tam měsíc, než uděláme všechna potřebná vyšetření, jde o 150 voliér a klecí. Chovných voliér je 128.

To vám jenom ranní „vítání“ s ptáky musí zabrat tak hodinu, ne?

Mám takovou deformaci. Když jdu ráno kontrolovat ptáky, dívám se na zem. V podstatě se dá říct, že kontroloju trus, jak je kvalitní. Je to známka vitality a zdraví ptáka. Na tom poznáte všechno.

Jaké máte zkušenosti s léčením a „přelécováním“ ptáků?

Zkušenost mám spíše negativní. Léčit papoušky z nemoci se nám daří se střídavým úspěchem. Lepší je prevence. Myslím si, že mám zlatou popelnici. Zkušenosti jsou někdy nabrané za strašných obětí. Dlouhodobě jsme spolupracovali s panem doktorem Tukačem, dokonce jsme s ním měli dohodu, že když nám nějakí ptáci uhynuli, poskytovali jsme je fakultě pro výzkum. Na „veterínu“ nadále jezdíme na Veterinární fakultu v Brně, je to pro nás nejbližší. Hlavně tam jezdíme kvůli prevenci. Vyšetření nových jedinců, rozborů krve,

Krmná směs ZRNIN
pro malé, střední a velké papoušky

TPH papoušek

Petra Hubáčková
TPH papoušek
Fügnerova 858 • Tábor
tel.: +420 725 138 838
e-mail: tph-papousek@seznam.cz
www.tph-papousek.cz



▲ Pohled na nové zařízení pro amazónky



▲ Amazónci černotemenní – pár s odchovem



▲ Amazónek bronzovokřídlý

nebo když mají zákazníci požadavek na vyšetření papoušků při prodeji, chodíme tam kvůli určování pohlaví a předepisovat léky, které v chovu používáme.

Necháváte dělat preventivní rozbor trusu papoušků, koprologický rozbor?

Děláme, ale ne vyloženě preventivní. Necháme ho udělat, když se mi jen trošičku něco nezdá. Ale že bychom nechávali dělat rozbor za každou cenu, to ne. Dvakrát ročně papoušky odčervujeme, jednou na jaře a jednou na podzim. Odčervujeme prostřednictvím krmiva, papoušky kvůli tomu nechytáme. Nechceme je zbytečně stresovat. Používáme přípravek Panacur, který nakapeme na zeleninu, promícháme a dostávají ho ve dvou dávkách, které jsou od sebe tři dny a funguje to. Po odčervení samozřejmě kontrolujeme trus, když vymetáme a čistíme voliéry. Zjišťujeme, jestli tam byli červi nebo ne.

Ve voliérách v zázemí máte na zemi písek. Zkoušel jste i něco jiného? Štěpky, mulčovací kůru?

Písek máme ve voliérách i venku. Z dlouhodobého hlediska se mi osvědčil jako nejlepší řešení, protože se dá dobře čistit, dobře se z něho hrabou zbytky, nebydlí v něm myši, protože se jim v nich boří chodbičky. Když je venku na zemi hlína, provrtají se jí hraboši a myši a děrami chodí ven pro zbytky. V písku to nejde. A dobře vsakuje vlhkost. Písek je pro mě zkrátka nejlepší varianta. A dá se dobře měnit. Roste v něm i zeleň...

Vaše voliéry pro amazóny nejsou zase až tak velké. Jaké minimální rozměry by podle vás mělo mít chovné zařízení pro amazóny?

Naše chovné boxy mají standardní, všude omílané rozměry: metr šířka, zálety dva metry délka a výlety tři metry délka. To je obecný rozměr pro amazóny. Pro větší amazóny, jako jsou oratrixové, granady nebo dufresniany, máme třímetrový zálet a třímetrový výlet. Myslí si, že to stačí.

A jaký by podle vás měl být minimální rozměr voliér pro amazóny?

Od amazóna fialovotemenného nebo kubánského výše si myslím, že jsou naše voliéry minimum. Ale třeba amazónům běločelým a černouchým stačí dvoumetrový výlet, ale vnitřek by neměl jít pod metr a půl, protože ve chvíli, kdy tam dáte budku, zaberete velkou část záletu. Chování amazónů v klecích nebo metrových voliérkách neschvaluji. Tím se vracím k vaší úvodní otázce,



▲ Krmná dávka určená pro amazónky



▲ Chovný pár kakadu tenkozobých

proč nechováme ary: nejsme schopni jim vytvořit tak obrovské voliéry, abychom byli přesvědčeni, že se v nich ptáci budou cítit dobře.

Takže upřednostňujete spíš větší rozměry voliér.

Ano. Nemusí to být žádný extrém, na druhou stranu pták, který není úplně ve své kůži při přepeřování, nebo samička při snášce vajec, podle mě nepotřebuje mít před sebou šestimetrovou propast bez možnosti šplhat. Protože nemusí mít jistotu, že tu vzdálenost přeletí a pak má strach a zbytečné fobie. V přírodě má možnost šplhat. Když se prostě rozhodne, že nepoletí, tak nepoletí a šplhá z větve na větev.

Nemám rád, když jsou voliéry udělané tak, že je sundaná bouda z Avie, v tom jsou přepážky, z toho nějaké „slátané“ výlety a to jsou voliéry. Podle mě by ptáci měli být v lepším prostředí. Když chce člověk chovat ptáky, měl by jim přizpůsobit zařízení. Je lepší to nedělat, než kdyby měli žít v chlívků. Nebo ve sklepech či v nějaké vlhké místnosti. Viděl jsem spousty voliér v kotelně. Lidé mívají voliéry tam, co je kotel na tuhá paliva. Kotel přeci „žere“ vzduch, tak ti ptáci tam přeci nemůžou fungovat! Zajímavé je, že ptáci se v takových místech množí. Ale možná to je pudem sebezáchovy, že cítí svoji poslední příležitost a chtějí zachovat rod. Je to někdy záhada „smích“.

Ve voliérách máte hodně větví, je v nich i podélné bidlo. To asi souvisí s tím šplháním, že?

Ano. Ptáky nutím létat, ale na druhou stranu pták, který není ve formě nebo třeba přepeřuje, má možnost si sešplhat. Nesdílím názor řady chovatelů, že ptáci mají mít jedno bidlo vpředu a druhé vzadu, a příčky bez pletiva, aby nemohli šplhat, aby nebyli tlustí. Není to otázka pohybu, ale stravy. Pták nemusí ztloust-

nout, když má vyváženou stravu. Pokud do něj budete cpát slunečnici a kukuřici, bude tlustý, i když bude létat jako blázen.

Viděli jsme, že všude dáváte přírodní větve, ne soustružená bidla a latě.

Ne. Je to o tom, že si každý rok na polesí necháme za 250 korun vystavit povolenku, že můžeme vyřezat náletovinu. Polesný mi určí, kde přesně, a my tam jedeme s dalšími lidmi nařezat třeba 300 bidel, prořezat bučinu. Na to máme místo ve stodole, kde je uskladníme a pak je po celý rok dáváme do voliér.

Když už jsme u dřeva, všimli jsme si, že někde používáte kmenové hnízdní budky a jiné prkenné. Máte v tom nějaký systém?

Který pár nepřijal kmenovou budku, dostal prkennou. Co se týče australských papoušků, prkenné budky mi zbyly ze začátku, když jsem se sem přistěhoval, takže jsem je využil. Ptákům je to více méně jedno, ale obecně víc preferují přírodní budky. Budky, které papoušci přijali se snažíme co nejdříve opravovat, než v případě zničení přistoupíme k výměně za nové.

Budky máte v záletech?

Ano, všechny jsou v záletech. Ven je nedáváme, protože ptáky na noc zavíráme do záletů.

Jak to máte se zimováním papoušků?

Zimujeme ve vnitřních částech voliér, vytápíme maximálně na pět stupňů. Tím, že máme konstrukci voliér z betonových pilířů obložených Lexanem, máme v nich poměrně suché klima. Netrápí nás v zimě, i při nízkých teplotách, vlhkost. U afrických ptáků, na které máme jeden pavilon, a vzhledem k tomu, že žáci hnízdí v zimě, topíme na 15 až 20 °C. Australské papoušky jsou celoročně venku. Teď máme nový pavilon na amazónky, a tam uvidíme, jak to bude vypadat, čeká ho první zima. Bude to tedy taková zatěžkávací zkouška. Je to vlastně zrekonstruo-

vaný pavilon pro australské papoušky, je opláštěný a zateplený.

Strop pavilonu je z mléčného Lexanu, který tolik nepropouští sluneční světlo a teplo. Jak se to osvědčilo při letošních letních vedrech?

Dostal jsem dobrou radu od „stavaře“, že aby se mi stavba nepřehřívala a měla dobré tepelně-izolační vlastnosti, tedy aby nepouštěla teplo ven, ale nechovala se jako skleník, mám na stropní konstrukci použít Lexan mléčný, který má jen 20% propustnost tepla, a že to bude fungovat. Tak jsem to zkusil a letos bylo extrémní horko, teplo a slunce, a funguje to. Nepřehřívá se. A ještě k tomu zimování: používáme pračky vzduchu, uzavřené s germicidní lampou, která není vidět, pouze kolem ní proudí vzduch. Když jsou ptáci přes zimu uzavřeni v těch malých prostorách, pračky jedou v podstatě 24 hodin denně, filtrují a ozařují vzduch, aby ho zbavily spór plísní, virů, bakterií, aby nedocházelo k šíření nákazy, ale hlavně kvůli aspergilióze.

V zimě ptáky do venkovních výletů nepouštíte?

Pouštíme. Není nic hezčího než amazoňani, kteří chodí po zasněženém bidle a vyšlapávají si v něm cestičku. Když svítí sluníčko, jsou zasněžená bidla, jsou na nich takové ty špičky sněhu a přistanou do nich amazoňani a kouká, všude kolem něho sníh, to je úžasné. Ale oni si pak sami zalezou do záletu. Ráno vyletí, zařvou si a jak je jim zima, zalezou si dovnitř. Poznají to. V zimě, nebo i na podzim, jak je takové sychravé počasí a vlezlo, jsou zalezlí uvnitř. Na tom poznám, že ptáci nerozlišují mezi venkem a vnitřkem, je jim dobře všude. Sami se chodí schovat dovnitř, protože je jim tam dobře. Pokud ptáci z nějakého důvodu sami nezalezají do záletů, je někde chyba. Ale tady se jdou sami schovat.



▲ Dospělá samice amazoňana žlutohlavého velkého tzv. *oratrix*



▲ Manželé Jarošovi v sekci australských papoušků

Podle mě to tedy znamená, že tento způsob konstrukce voliéry je dobrý.

Máte v hledáčku nějaké další druhy amazoňanů? Tedy pokud na ně budete mít místo?

V hledáčku samozřejmě něco mám, protože v amazoňanech je pořád kam se posouvat. Místo na metry čtvereční už nemáme, je to pouze o tom předělat některé voliéry na jiné zaměření, což mě asi čeká. Zřejmě tedy obětují deset voliér na australské papoušky a přepracuji je na amazoňany. Mám v hledáčku amazoňany, na které jsem zatím nedosáhl. Chtěl bych si konečně pořídit amazoňany rudoocasé, amazoňany nádherné, a strašně moc toužím z toho ze všeho asi nejvíc po diademách (amazoňan čelenkový) a bahiích (forma amazoňana modročelého). Což možná budu předřazovat před ty „brazilce“ a „pretreie“. Bahia je ale prostě amazoňan, který je úplně jiný než amazoňan modročelý. Viděl jsem je u Jana Nedělníka a úplně čistou linii u chovatele Pietra Gedinioho v Itálii. Byli to světle zelení ptáci, kteří měli jenom žlutou masku. Žádná jiná barva na nich nebyla, žádné vlnkování. Jenom světle zelený pták s žlutou maskou. Takový netradiční papoušek mě láká. Je tedy kam jít. Kdo nemá cíl, ten nežije. Je to motivace. Když člověk něco chce, něco pro to dělá. Když nemá žádný cíl, nic nedělá. Pro mně je to motor.

Zmiňovali jsme váš úspěch s kakaduy tenkozobými. Kakaduové obecně vás neoslovili?

Berou mně, ale je to stejné jako s ary: je to pták, který potřebuje létat. V okamžiku, kdy dáte kakaduy do malé voliéry, řešíte zabité samice, agresivitu samců a ostatní věci. Když se ještě vrátím k vhodným rozměrům voliér, měřítko pro šířku voliéry by mělo být takové, že by se ti ptáci měli umět v letu minout. Ne podletět. To je základní problém agresivity, když kakadu v letu srazí samici k zemi, protože ona nestihne klesnout a podletět ho. Do boku se navzájem vyhnou, ale nepodletí se. Takže měřítko šířky voliéry by se mělo brát rozpětím křídel papouška krát dvě. Stejně je to u arů. Když má rozpětí křídel 120 cm, musíte mít šířku voliéry tři metry. A má-li alespoň čtyřikrát máchnout křídly, sedm metrů délky není žádná míra. Naši kakaduové tenkozobí jsou v malých voliérách, příští rok pro ně budu rekonstruovat velkou voliéru, protože se mi sice letos rozmnožili, ale teď tam spíš skáčou než létají. Když jsem je měl ve větší voliéře, létali jako orli.

Máchli křídly a zatačku do elka plachtili jako dravci. Je to úplně úžasné, co ten pták umí v letu.

A teď, když je máte v menší voliére, u nich nezaznamenáváte zvýšenou agresivitu samce?

Řešili jsme to, musel jsem samci zastříhnout křídlo. Jinak to nešlo, zabil by samici. Pořád ji honil. Jak samice nemůže uletět, schovat se, je to nebezpečné. Chovatelé se často diví, proč agresivita samce stoupá a dochází k zabíjení samic, když jsou ptáci spolu třeba dva roky v pohodě. Ale když jsou v třímetrové voliére s metrovým vnitřkem... Každý druh chce svoje, proto dělám amazoňany. Líbí se mi.

Ale i u některých malých amazoňanů jsou třeba velké voliéry.

Ano, třeba u amazoňanů tukumanských nebo haitských. Ono čím menší amazoňan, tím je urvanější a pohyblivější. I když jsou amazoňani tukumanští a haitští malí, potřebují velkou voliéru a možnost létat, uhýbat se, protože ti ptáci jsou aktivní a v toku poměrně agresivní. I vůči svému okolí.

Jsou nějaké druhy amazoňanů, které nechcete chovat, vyložené je programově odmítáte? Neviděli jsme u vás třeba amazoňany žlutokrky.

Z amazoňanů chci všechny, ale nemutační. Červenou auropalliatiu s modrou hlavou nechci – smích. Chtěl bych všechny, ale není v lidských silách je mít. Jak materiálních, tak prostorových. Ale doufám, že třeba na úkor čtyř párů amazoňanů modročelých, které teď mám, bych mohl mít třeba jeden pár amazoňanů žlutokrky, které zatím v kolekci nemám. Chci k tomu dojít, ale postupně.



▲ Početný odchov rozel žlutobříchých

Druhá věc je, že i když to děláte takto druhově pestře, důležitá je i ekonomika chovu. Člověk, i když je tomu ochoten dát všechno, to musí mít spočítané alespoň tak, aby měl takové druhy papoušků, nebo u mě amazoňanů, kteří jsou schopni vyprodukovat mláďata, co jsou obchodovatelná. Já z těchto důvodů nemám amazoňany, ale žaky. Tím se netajím, chovám je proto, že produkují mláďata, která jsou jako domácí mazlíčci bez problémů prodatelná a za dobrou cenu. Tyto peníze jsou pak určeny na financování chovu, provozu. Ono nakupovat čerstvé ovoce a zeleninu ve vysoké kvalitě dnes není moc levná záležitost. Nebo svítit a topit. Já například v záletech neustále svítím, používám zářivky Arcadia a v zimě, i když ptáci nechodí ven a jsou krátké dny, mají přísun UV záření díky

těmto zářivkám s UV spektrem. Osvědčilo se mi to, jenom když jsem vyměnil obyčejné zářivky za tyto, bylo to na ptáčích znát: na peří, na chování... Někdy tedy reklama nelže.

Máte v rodině nějakého pokračovatele, kterému byste časem předal svůj chov?

Je to asi jako všude, doufám, že to bude ob generaci. Protože mám dvě dcery pro které nejsou papoušci nic zvláštního, neboť jsou s nimi denně. Takže mají jiné koníčky. Doufám tedy, že se dočkám vnoučat a narodí se pokračovatel. Zatím je na to ale snad dost času.

Jan Potůček & Jan Sojka

Foto: J. Potůček

www.ararauna.cz

papousek.ricany@seznam.cz

www.papousekricany.estranky.cz

NABÍZÍME ŠIROKÝ SORTIMENT ZBOŽÍ NEJEN PRO EXOTICKÉ PTACTVO A POŠTOVNÍ HOLUBY

- klece, bidýlka, hračky
- vitamíny, minerály, grity
- zrninové směsi, granule, dokrmovací směsi a mnoho dalšího...

Slovenská 2134A, 356 01 Sokolov
tel.: 352 600 414, 777 800 276, 777 720 141
e-mail: info@zverimexpajtas.cz

www.zverimexpajtas.cz

ZVERIMEXPAJTAŠ
chovatelské potřeby • prodej krmiv

Harrison's bird foods
Pretty Bird
KAYTEE
NutriBird
AQUAMID TECHNOLOGY
VERSELE-LAGA

NEJVĚTŠÍ VÝBĚR V KARLOVARSKÉM KRAJI!!! SPECIÁLNÍ CENY PRO CHOVATELE!!!